

Utlåtande 2011: RVII (Dnr 325-1787/2010)

Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter

Förslag från socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter godkänns enligt bilaga 2, med de förändringar som föreslås av föredragande borgarråd i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet och ge personer som socialtjänsten har kontakt med och som inte själva kan bli godkända för förstahandskontrakt på lägenhet möjlighet till ett eget boende.

Bostadsförmedlingen förmedlar ca 300 lägenheter per år, de flesta till stadsdelsnämnderna och socialnämnden. De nuvarande riktlinjerna för handläggning av försöks- och träningslägenheter antogs av kommunstyrelsen den 20 februari 2002 och uppdaterades den 19 mars 2003.

Revisionskontoret har granskat ett antal stadsdelsnämnders hantering av försöks- och träningslägenheter och konstaterat att flera nämnder inte följer socialtjänstlagens handläggningsordning i samband med handläggning av försöks- och träningslägenheter samt att stadens nuvarande riktlinjer för insatsen inte följs fullt ut. Enligt revisionskontoret utgör inte riktlinjerna ett entydigt

stöd till handläggarna och stadsledningskontoret har därför påpekat att de behöver utvecklas.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har haft i uppdrag att utarbeta nya riktlinjer som bl.a. förtydligar rutinerna för handläggning och dokumentation samt utvecklar det nuvarande avsnittet om hyreslagens bestämmelser som berör området.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, samtliga stadsdelsnämnder och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB remitterade i sin tur ärendet vidare till AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem samt Stockholms Stads Bostadsförmedling AB.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att riktlinjerna förtydligas och kompletteras. Framförallt är det bra att barnperspektivet lyfts fram eftersom utredningen om försöks- eller träningslägenhet huvudsakligen inriktas på den vuxnes rehabilitering. Stadsledningskontoret poängterar att den boendes möjlighet att överta kontraktet för försökslägenheten ska undersökas i god tid så att hyresskulder och annan boendehistorik kan upptäckas och hanteras i tid.

Bromma stadsdelsnämnd anser att försöks- och träningslägenheter är en viktig insats för att motverka hemlöshet och ge personer som socialtjänsten har kontakt med, som inte själva kan bli godkända för ett förstahandskontrakt, möjlighet till eget boende.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att förslaget i sin helhet förtydligar handläggningen av tränings- och försökslägenheter samt tillämpningen av hyreslagen.

Farsta stadsdelsnämnd ser positivt på att riktlinjerna förtydligas och kompletteras. Det är bra att förtydligande gjorts om vilka målgrupperna är. Det är också bra att barnperspektivet lyfts fram, då en utredning om försöks- eller träningslägenhet inriktas på den vuxnes rehabilitering.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd är i allt väsentligt positiv till förslaget om nya riktlinjer. Nämnden anser att de förtydligar både handläggning och dokumentation av ärenden om försöks- och träningslägenheter som är ett juridiskt komplicerat område.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ställer sig bakom de föreslagna riktlinjerna för handläggning av försöks- och träningslägenheter. Att stödja personer med hemlöshetsproblematik underlättas av tydliga riktlinjer, eftersom det arbetet omfattas av såväl socialtjänstlagen som hyreslagen. Det är mycket värdefullt att försöks- och träningslägenheter finns att tillgå.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget till de nya riktlinjerna och delar uppfattningen att försöks- och träningslägenheter är en betydelsefull insats för att förhindra hemlöshet och ge personer, som inte själva kan få ett förstahandskontrakt, möjlighet till eget boende. Riktlinjerna har förtydligats och detta medför att det blivit lättare att följa handläggningen.

Norrmalms stadsdelsnämnd är i allt väsentligt positiv till förslaget till de nya riktlinjerna och delar uppfattningen att försöks- och träningslägenheter är en betydelsefull insats för att förhindra hemlöshet och ge personer, som inte själva kan få ett förstahandskontrakt, möjlighet till eget boende.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till de delar som utvecklats i de nya riktlinjerna och anser att de nya avsnitten bidragit till att förtydliga både handläggning, dokumentation och de hyresrättsliga regler som gäller för området. Då hanteringen av försöks- och träningslägenheter är ett juridiskt komplicerat område, anser nämnden att det ändå finns avsnitt i riktlinjerna som bör förtydligas ytterligare.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd delar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till reviderade riktlinjer. Dessa kan utgöra ett tydligare stöd i en likställig handläggning av försöks- och träningslägenheter i staden.

Skärholmens stadsdelsnämnd ser positivt på socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter. Riktlinjerna innehåller uppdateringar och förtydliganden av de riktlinjer som idag används.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har tagit del av förslaget till nya riktlinjer som i huvudsak bygger på de nuvarande riktlinjerna men har utvecklats och förtydligats i olika delar. Det är bra att målgruppen för insatsen har tydliggjorts till att omfatta vuxna personer med missbruks-, psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver stöd från socialtjänsten för att klara och behålla ett boende. Enbart hemlöshet ska aldrig vara ett skäl för bistånd till tränings- eller försökslägenhet.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det nya förslaget till riktlinjer är lättförståeligt och tydligt. I förslaget rekommenderas de boende i träningslägenhet att teckna hemförsäkring. Detta bör också omfatta de boende i försökslägenhet.

Älvsjö stadsdelsnämnd ser positivt på att man i sammanhanget betonar vikten av budget- och skuldrådgivning, då insatsen har ett långsiktigt perspektiv och kan utgöra en möjlighet för den enskilde att lösa sina skulder och på sikt bli godkänd för ett förstahandskontrakt.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att förslaget till nya riktlinjer i Stockholms stad förtydligar rutinerna för handläggning och dokumentation. I de nya

riktlinjerna utvecklas det nuvarande avsnittet om hyreslagens bestämmelser som berör området, specifikt uppskattas att barnperspektivet förstärks. Nämn- den anser att riktlinjerna i samband med eventuellt övertagande av hyres- kontrakt bör förtydligas avseende klienters skuldsituation.

Stockholms Stadshus AB anser att de reviderade riktlinjerna innebär ett för- tydligande av rutiner och förutsättningar för beslut om förmedling av en för- söks- och träningslägenhet. Det utökade avsnittet kring hyreslagstiftningen är också värdefullt i sammanhanget. Det är till stora delar denna som reglerar den boendes hyresrelation med stadens bolag eller en privat fastighetsägare som hyresvärd efter försöksperioden.

Mina synpunkter

Jag välkomnar förslaget till nya riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter. Personer med missbruks-, psykiska eller stora sociala pro- blem har ofta svårigheter att både få och klara av att behålla en egen bostad. Därför är det av största vikt att de tidigare riktlinjerna som hade vissa brister nu förtydligas så att socialtjänstlagens handläggningsordning av försöks- och träningslägenheter kan följas.

Försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet och för att ge personer som socialtjänsten har kontakt med, men som inte själva kan bli godkända för förstahandskontrakt, möjlighet till eget boende. För att se till att försöks- och träningsverksamheten ska fungera måste rutiner och kontakter med fastighetsägare fungera. Det är därför bra att riktlin- jerna föreslår att kontaktpersoner med särskilt ansvar utses för att se till att detta fungerar väl. Jag välkomnar också att socialnämnden föreslås genomföra utbildning i handläggning av försöks- och träningslägenheter för berörd perso- nal.

Det är viktigt att individens behov är i fokus. Vid ärenden med våld i nära relationer bör det ur skyddsaspekt beaktas om det är lämpligt med placering utanför det egna stadsdelsområdet.

Att barnperspektivet lyfts fram i förslaget anser jag är väldigt bra. Alla barn har rätt att växa upp under trygga förhållanden och skyddas mot övergrepp. Jag stödjer därför förslaget att socialtjänstens utredning som rör vuxna ska kartlägga, i de fall det finns barn med i bilden, hur barnen är berörda och vid behov erbjuda nödvändigt stöd.

Jag delar stadsledningskontorets synpunkter angående andrahandsuthyrning och anser att dessa kompletteringar ska arbetas in i riktlinjerna.

Det är värt att notera att utöver vad som anges i riktlinjerna behöver varje förvaltning utarbeta interna administrativa rutiner samt tydliga rutiner för hur kontakten med fastighetsägare och Stockholms Stads Bostadsförmedling AB ska gå till.

Bilagor

1. Reservationen m.m.
2. ”Handläggning av försöks- och träningslägenheter” - förslag till riktlinjer

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Roger Mogert* och *Tomas Rudin* (båda S) enligt följande.

Det är positivt att staden gör ett arbete för att strama och strukturera upp riktlinjerna för försöks- och träningslägenheter. Men om resurserna för att sedan tillämpa dessa och ge behövande en lägenhet inte finns där, då spelar detta arbete mindre roll. Det är tyvärr också vad vi ser i Stockholm i dag.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som idag 3 000 hemlösa saknar i Stockholm. Riktlinjer för att förmedla och administrera dessa lägenheter är nödvändiga som vägledning för staden som helhet.

Det behövs en dialog med de kvinnor och män som kommer in i systemet för försöks- och träningslägenheter. De vet alla att de har ”allas ögon” på sig och pressen är hård. Att bli av med sin lägenhet, sin trygghet kan gå snabbt. Därför måste alltid hanteringen ställas i paritet med den individ som berörs. Stöd, uppmuntran, feedback, råd och möjligheten till ett värdigt liv är grundbulten. Ges inte de förutsättningarna försvåras möjligheten till en egen bostad. 3000 hemlösa vet att de har en lång väg att gå innan de kan stänga sin egen dörr. Housing First känns långt borta. Det behövs en total genomlysning av olika boendelösningar samt strukturen för hela arbetet med de som av sociala skäl saknar bostad, här är de hemlösa en majoritet.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Miljöpartiet har länge drivit att ”en fast bostad först” ska bli princip för arbetet med att minska hemlösheten. Det har vetenskapligt visat sig vara den bästa metoden för att minska hemlösheten, eftersom många människor inte kommer in på bostadsmarknaden, pga. gamla hyresskulder, betalningsanmärkningar eller tidigare vräkningar.

På kommunfullmäktiges möte den 21 februari föreslog Miljöpartiet att Stiftelsen Hotellhem ska ha en ny verksamhet med fasta lägenhetskонтракт. Förslaget avslogs av den moderatledda majoriteten. Förslaget innebar att de tre allmännyttiga bostadsföre-

tagen överlåter ett fast antal lägenheter årligen, utspridda över staden för att undvika segregering, som förvaltas av Stiftelsen Hotellhem. Genom att Stockholms stad beslutar att på detta sätt införa ”en fast bostad först” skulle många människor, som nu nekas lägenhetskонтракт, kunna få fast bostad.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter godkänns enligt bilaga 2, med de förändringar som föreslås av föredragande borgarråd i detta utlåtande.

Stockholm den 27 april 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

Särskilt uttalande gjordes av *Roger Mogert* (S) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (S) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Emilia Hagberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Karin Rågsjö* (V) enligt följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som omkring 3 000 hemlösa saknar idag i Stockholms stad. Det är därför välkommet med riktlinjer för att arbetet med försöks- och träningslägenheter ska fungera så bra som möjligt.

Vi vill betona att det är viktigt att ha en dialog med de kvinnor och män som får försöks- och träningslägenheter, så att de får bästa möjliga stöd, uppmuntran och feedback. Eftersom en lägenhet betyder så mycket måste kontakten vara tät, för att fånga upp eventuella problem.

Ett stort problem idag är att en försvinnande liten andel av försökslägenheterna finns i innerstaden. Förorterna får ta en allt större del av det sociala ansvaret för utsatta människor medan innerstaden blir reserverad för de välmående, välutbildade och välbeställda medborgarna. Förutom att det förstärker segregationen innebär det också

tidskrävande resor för boendestödjarna i innerstaden, tid som bättre kunde användas i direkt stödarbete.

Försöks- och träningslägenheter är en viktig del i arbetet med att hemlösa ska kunna få en egen bostad. Samtidigt är det viktigt att man har ett helhetsperspektiv och även jobbar med den omfattande sociala och psykiatriska problematik som ofta är förenad med hemlösheten.

För att på allvar minska hemlösheten krävs en stadsövergripande samordning samt tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. Tyvärr har utförsäljningen av allmännyttan drastiskt minskat antalet billiga bra hyresrätter som kunde ha blivit en bostad till en hemlös. De nya hyreslägenheter som byggs blir så dyra att hemlösa inte har råd att bo där.

ÄRENDET

Försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet och ge personer som socialtjänsten har kontakt med och som inte själva kan bli godkända för förstahandskontrakt möjlighet till ett eget boende. De nuvarande riktlinjerna för handläggning av försöks- och träningslägenheter antogs av kommunstyrelsen den 20 februari 2002 och uppdaterades den 19 mars 2003. Revisionskontoret har granskat ett antal stadsdelsnämnders hantering av försöks- och träningslägenheter och konstaterat att flera nämnder inte följer socialtjänstlagens handlägningsordning i samband med handläggning av försöks- och träningslägenheter. Enligt revisionskontoret utgör inte de nuvarande riktlinjerna ett entydigt stöd till handläggarna och har därför påpekat att de behöver utvecklas. Förslaget till nya riktlinjer förtydligar rutinerna för handläggning och dokumentation samt utvecklar det nuvarande avsnittet om hyreslagens bestämmelser som berör området.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 juni 2010 att

1. Godkänna förslaget till riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter.
2. Överlämna ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Karin Rågsjö (V) och Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (S), *bilaga 1*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Handläggningen av försöks- och träningslägenheter är komplicerad eftersom den omfattar både socialtjänst- och hyreslagstiftning. Förslaget till nya riktlinjer för hanteringen av försöks- och träningslägenheter bygger i väsentligt på de nuvarande riktlinjerna men har utvecklats och förtydligats i olika delar. Dokumentet är indelat i fem avsnitt:

1. Allmänna utgångspunkter
2. Handläggning av försökslägenheter

3. Handläggning av träningslägenheter
4. Handläggning av jourlägenheter
5. Hyresrättsliga frågor

Till riktlinjerna kommer att biläggas mallar för beslut, kontrakt, förslag på regler, skriftlig uppsägning m.m.

Målgrupper

Målgruppen för insatsen försökslägenhet har förtydligats och omfattar vuxna personer med missbruks-, psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver stöd från socialtjänsten för att klara och behålla ett boende. Dessa personer ska ha fått relevant hjälp för sin problematik, bedömas ha förutsättningar att klara eget boende och ha en realistisk möjlighet att kunna överta ett förstahandskontrakt på lägenhet.

Målgruppen för träningslägenhet omfattar personer med samma problematik, men som i regel har större behov av stöd och tillsyn. Förstahandskontrakt på träningslägenhet kan endast i mycket speciella fall överlåtas till den boende.

Enbart hemlöshet kan aldrig vara ett skäl för bistånd till försöks- eller träningslägenhet.

Jourlägenhet är en form av träningslägenhet som framförallt används för särskilda grupper, främst familjer men även enskilda vuxna som behöver ett kortvarigt boende för att lösa en akut social situation. Förstahandskontrakt på jourlägenhet kan aldrig överlåtas på den enskilde.

Barnperspektiv

Försöks- och träningslägenheter är i första hand inte en resurs för familjer med barn, men det förekommer att personer som beviljas insatsen är föräldrar till barn under 18 år. I riktlinjerna förtydligas att barn som bor stadigvarande eller vistas tillfälligt i försöks- eller träningslägenhet ska erbjudas nödvändigt stöd. Om det framkommer uppgifter som tyder på att barn far illa ska alltid stadsdelsförvaltningens barn- och familjeenhet meddelas så att den kan ta ställning till om utredning ska inledas på barnet.

Ansökan, utredning och bedömning

Revisionskontoret har i sin granskning av stadsdelsförvaltningarnas handläggning av försöks- och träningslägenheter bl.a. påpekat att det är vanligt att det saknas dokumentation av ansökan om bistånd till denna insats. Det nya förslaget till riktlinjer innehåller därför ett utökat och förtydligat avsnitt om ansökan, utredning och biståndsbedömning. Bl.a. anges att det är viktigt att innan biståndsbeslut fattas undersöka den sökandes situation när det gäller eventuella tidigare vräkningar, hyresskulder samt andra skulder som kan påverka möjligheten att överta ett förstahandskontrakt. Möjligheten till avbetalningsplaner, skuldsanering etc. bör undersökas och påbörjas i ett så

tidigt skede som möjligt, vilket innebär att stadsdelsförvaltningarnas budget- och skuldrådgivare kan komma att involveras mer än tidigare i arbetet med dessa målgrupper.

Biståndsbeslut och plan för boende

Revisionskontoret har i sin granskning påtalat att det i vissa fall saknas biståndsbeslut och handlingsplaner i ärenden som rör försöks- och träningslägenheter. Förslaget innehåller därför ett separat avsnitt om biståndsbeslut samt ett avsnitt om planer för boendet.

Hysesrättsliga frågor

Den del av dokumentet som rör hysesrättsliga frågor, dvs. kontrakt, hyres-, förlängnings- och uppsägningstid, besittningsskydd samt uppsägning, avhysning och uppsägningstid har utökats. Ett separat avsnitt om kvarlämnad egendom har lagts till.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, samtliga stadsdelsnämnder och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB remitterade i sin tur ärendet vidare till AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem samt Stockholms Stads Bostadsförmedling AB.

Innehållsförteckning

Sid

Stadsledningskontoret	
Bromma stadsdelsnämnd	
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	
Farsta stadsdelsnämnd	
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	
Kungsholmens stadsdelsnämnd	
Norrmalms stadsdelsnämnd	
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Skärholmens stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	
Södermalms stadsdelsnämnd	
Älvsjö stadsdelsnämnd	
Östermalms stadsdelsnämnd	
Stockholms Stadshus AB	

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret tycker det är bra att riktlinjerna förtydligas och kompletteras. Framförallt är det bra att barnperspektivet lyfts fram eftersom utredning om försöks- eller träningslägenhet huvudsakligen inriktas på den vuxnes rehabilitering. Stadsledningskontoret poängterar att den boendes möjlighet att överta kontraktet för försökslägenheten ska undersökas i god tid så att hyresskulder och annan boendehistorik kan upptäckas och hanteras i tid.

Stadsledningskontoret ser det som särskilt viktigt att klargöra hanteringen kring biståndsbesluten och andrahandsuthyrning för att undvika onödig byråkrati samt oklarheter gentemot både klienter och fastighetsägare. Därmed välkomnas att riktlinjerna innehåller ett utökat och förtydligat avsnitt om ansökan, utredning och biståndsbedömning.

Stadsledningskontoret rekommenderar därför att riktlinjerna kompletteras med att ett avstående från besittningsskydd vid andrahandsuthyrning endast ska begäras när båda följande villkor är uppfyllda:

- Uthyrningen avser tillfälliga upplåtelser eller provboenden, det vill säga olika former av korttidsboenden, träningslägenheter eller försökslägenheter, behandlingshem och liknande.
- Hyresförhållandet i andra hand beräknas pågå längre tid än två år eller om nämnden hyr lägenheten genom blockuthyrning.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att godkänna förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att förslaget till nya riktlinjer omfattar viktiga processer för verksamheten och innebär en ökad tydlighet när det gäller handläggningen.

Några förslag på förtydliganden och tillägg till förslaget, har dock förvaltningen.

Inom Bromma stadsdelsförvaltning används jourlägenheter bl.a. för ärenden med våld i nära relationer. När det gäller den typen av ärenden kan det ur skyddsaspekt vara viktigt att jourlägenheter finns att tillgå i andra stadsdelsområden. Utifrån det

föreslår förvaltningen att det till skrivningen ”Försöks- och träningslägenheter ska i första hand anvisas inom den egna förvaltningens geografiska område”¹ läggs till ”vid ärenden med våld i nära relationer kan det ur skyddsaspekt vara viktigt att det finns lägenheter att tillgå utanför det egna stadsdelsområdet”.

I skrivningen om målgrupp för försökslägenheter² föreslår förvaltningen följande lydelse ”Försökslägenhet är en resurs för vuxna personer som behöver och *tar emot* stöd från socialtjänsten för att få, klara av och behålla ett boende”. Detta för att förtydliga att ett krav för boendet är att den enskilde tar emot stöd, vilket också bör framgå i den plan som görs upp kring vilka förutsättningar som ska gälla för boendet.

När det gäller att nödvändigt stöd ska ges till barn som bor i försöks- och träningslägenheter efterlyser förvaltningen ett förtydligande om vilken verksamhet som ska ge relevant stöd och ger exempel på vilket stöd som kan bli aktuellt.

Vad gäller boendetiden i försökslägenhet framgår att den är minst ett år och normalt högst tre år och att boendetiden undantagsvis kan vara mer än tre år, t.ex. när det gäller skuldsaneringsärenden eller då den enskilde inte godkänns som förstahandshyresgäst³. Förvaltningen föreslår att det där läggs till att boendetiden även kan variera utifrån den enskildes individuella förutsättningar.

Det framgår av förslaget att träningslägenhet i regel inte kan överlåtas på den enskilde. Förvaltningen anser att det vore önskvärt att kunna göra det, i särskilda fall, framförallt när det gäller personer med psykisk funktionsnedsättning, som i regel har behov av kontinuitet och svårt för förändringar. Att behöva flytta kan för personer i den målgruppen vara väldigt svårt och ångestladdat.

Gällande att den enskilde i första hand ska motiveras att avflytta under frivilliga former⁴, om villkoren för boendet inte följs, föreslår förvaltningen att det i texten läggs till ”i annat fall sägs andrahandskontraktet upp och personen avhyses”.

Förvaltningen stödjer inte rekommendationen att biståndsbeslut och andrahandskontrakt ska löpa på så korta tider som en månad i taget⁵. Förvaltningen bedömer att så korta biståndsbeslut och hyrestider ger signaler till den enskilde om att det inte finns tilltro till att boende ska fungera. Det är inte ett positivt och uppmuntrande förhållningssätt, i förhållande till den enskilde. Om boendet inte fungerar finns sätt att avbryta boendet, genom att ge en varning och sedan säga upp personen. Vid en hyrestid på högst tre månader är uppsägningstiden en vecka, vilket är tillräckligt kort tid för att snabbt kunna avbryta ett boende som inte fungerar, bedömer förvaltningen.

När det gäller förslaget att en hyresgäst senast 6 månader innan ett eventuellt övertagande av förstahandskontraktet görs, ska betala hyran direkt till fastighetsägaren så är förvaltningens erfarenhet att hyresvärdarna i regel inte går med på det. Trots det anser förvaltningen att formuleringen ska finnas med i riktlinjerna för att poängtera att det är

¹ Sidan 6, 1:a stycket, Förslag till riktlinjer

² Sidan 8, 5:e stycket, Förslag till riktlinjer

³ Sidan 12, 4:e stycket, Förslag till riktlinjer

⁴ Sidan 13, 3:e stycket, Förslag till riktlinjer

⁵ Sidan 10, 5:e stycket och sidan 11, 6:e stycket, Förslag till riktlinjer

ett viktigt led i arbetet, att den enskilde tar ansvar för och sköter sitt boende.

En av de förutsättningar som gäller för att ett hyreskontrakt på försökslägenhet ska kunna överlåtas är reglerade hyresskulder eller pågående skuldsanering. Den erfarenhet förvaltningen har är att skuldsituationen ofta är komplicerad, med bl.a. hyresskulder, hos de personer som är aktuella för försöks- och träningsboende och att de behöver stöd för att få ordning på samt kunna sköta sin privatekonomi. Arbetet med att få till stånd en uppgörelse gällande skulder med fordringsägare eller en skuldsaneringsprocess är ett arbete som ofta tar flera år. Av den anledningen är det viktigt att i god tid undersöka den enskildes skuldsituation, inför att inleda arbete med målsättningen att på sikt ta över förstahandskontrakt på en bostad.

Utifrån det bedömer förvaltningen att det bör förtydligas i riktlinjerna när det är lämpligt att utreda den enskildes möjligheter att få ta över hyreskontraktet. Om det ska göras innan beslut fattas om boende i träningslägenhet, under tiden den enskilde bor i träningslägenhet eller senare. Förvaltningen bedömer att det är för sent att utreda detta när det börjar bli aktuellt att fatta beslut om bistånd till boende i försökslägenhet. Förvaltningen vill betona att det är viktigt att detta görs i god tid, framförallt med hänsyn till den enskilde.

Arbetet med att kartlägga och få ordning på en skuldsituation kan omfatta både stöd av budget- och skuldrådgivare samt behov av ekonomiskt bistånd. Kriterier för bedömningar, prioriteringar och handläggning av dessa frågor bör vara lika över staden.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl. (S), Pekka Koskenvoima (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget i sin helhet förtydligar handläggningen av tränings- och försökslägenheter och tillämpningen av hyreslagen.

Avsnittet rörande utredning och bedömning innehåller ett utökat och förtydligat avsnitt om ansökan, utredning och biståndsbedömning. Förvaltningen är positiv till att förslaget poängterar vikten av att grundligt utreda boendehistorik och ekonomisk situation, då avsaknaden av detta tidigare utgjort ett hinder för den enskilde att överta kontrakt på lägenhet. Förvaltningen har goda erfarenheter av att i ett tidigt skede involvera budget- och skuldrådgivare, vilket också rekommenderas i förslaget.

Förvaltningen välkomnar att det i förslaget finns riktlinjer även för jourlägenheter, vilket helt saknats tidigare.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att riktlinjerna förtydligas och kompletteras. Det är bra att förtydligande gjorts om vilka målgrupperna är. Det är också bra att barnperspektivet lyfts fram, då en utredning om försöks- eller träningslägenhet inriktas på den vuxnes rehabilitering.

Ansökan om försökslägenhet görs ofta som en del i en handlingsplan där andra frågor ingår. Dokumentationen av själva ansökan kan därför bli otydlig. Nu finns riktlinjer som gör detta tydligare.

Förvaltningen ser positivt på att det tydliggörs att den boendes möjlighet att överta kontraktet för en försökslägenhet ska undersökas i god tid så att hyresskulder och annat kan upptäckas och hanteras i tid. Det är viktigt att det finns en handlingsplan för försöksboendet, vilket riktlinjerna poängterar. Utan tillräckligt stöd finns risk att boendet misslyckas och avbryts. Ett otillräckligt stöd ökar risken för att hyresskuld uppstår.

En försökslägenhet är enligt lagstiftningen inte en rättighet. Grundregeln är därför att beslut om försökslägenhet ska tas enligt 4 kap 2§ SoL, vilket inte kan överklagas.

Ett beslut enligt 4 kap 1§ SoL kan däremot överklagas. Jourboende och träningslägenhet däremot ska alltid prövas enligt 4 kap 1§ SoL eftersom dessa enligt lagstiftningen betraktas som rättigheter att ansöka om, vilket JO påpekat.

När någon begär att få sin ansökan om boende i formen försökslägenhet prövad enligt 4 kap 1§ ska det alltid göras, även om beslutet som regel ska vara ett avslag.

Riktlinjernas förslag att vid gynnande beslut om försökslägenhet alltid först ge avslag enligt 4 kap 1§ SoL, för att sedan bevilja enligt 4 kap 2§ SoL, framstår som en onödig procedur. Det är dessutom vilseledande att ge information till de sökande att den särskilda formen försökslägenhet är en rättighet.

Hänvisningen till JO:s beslut är också felaktig då det i det kritiserade fallet handlade om ett jourboende (ett boende där den sökandes rättighet ska prövas) och där en kommun helt felaktigt avslag en ansökan enligt 4 kap 2§ SoL.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den

17 februari 2011 att godkänna och översända tjänsteutlåtandet som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Eva Fagerhem m.fl. (S), ledamöterna Johan Faxér m.fl. (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till förslaget om nya riktlinjer och anser att de förtydligar både handläggning och dokumentation av ärenden om försöks- och träningslägenheter som är ett juridiskt komplicerat område. Förvaltningen anser dock att det finns avsnitt i riktlinjerna som behöver utvecklas ytterligare. Dessa punkter kommenteras nedan under den rubrik som de hör till.

Lägenheterna

I skrivningen anges vilken information som ska lämnas till bostadsförmedlingen när stadsdelsförvaltningarna ansöker om försökslägenhet för någons räkning. Förvaltningen menar att denna beskrivning är ofullständig och att den måste kompletteras med att bostadsförmedlingen också vill veta vad som föranleder ansökan om förturs- eller träningslägenhet, dvs. vilka problem som funnits, vilken rehabilitering som den enskilde genomgått samt vilka skulder som personen har och vilken plan som finns för skuldsanering i förekommande fall.

Hemförsäkring

Förslaget anger att den som beviljas försöks- eller träningslägenhet ska teckna hemförsäkring. Förvaltningen instämmer i detta då en försäkring är viktig för att hålla alla inblandade parter skadelösa så långt möjligt om något händer. Kravet på hemförsäkring ska skrivas in i en bilaga till andrahandskontraktet och i den handlingsplan som upprättas för boendet. Att hemförsäkring fortfarande finns kontrolleras sedan i samband med de uppföljningar som görs av boendet.

Det bästa vore, enligt förvaltningens mening, om kostnaden för hemförsäkring kunde bakas in i andrahandshyran. Förvaltningen anser att det behöver undersökas om en sådan konstruktion är möjlig att göra.

Barnperspektivet

I avsnittet om barnperspektivet sägs att barns förhållanden inte får utredas i en utredning som gäller en vuxen. Samtidigt betonas vikten av att barn som bor eller tillfälligt vistas i försöks- eller träningslägenheter erbjuds nödvändigt stöd.

Förvaltningen anser att det behöver förtydligas hur barnets behov av stöd ska utredas och förutsätter att den utredningen ska göras av socialsekreterare vid berörd barn- och ungdomsenhet. Vilken barn- och ungdomsenhet som ska anses berörd behöver också klargöras, eftersom det kan röra sig om ett umgängesbarn som har sitt huvudsakliga boende i ett annat stadsdelsområde.

I anslutning till frågan om barnperspektivet vill förvaltningen framhålla att

ett barnperspektiv i detta sammanhang inte betyder att försöks- eller träningslägenheter ska beviljas bara för att det finns barn i familjen. Även för barnfamiljer gäller att det inte är behovet av bostad i sig som är det väsentliga när det gäller att beviljas en försöks- eller träningslägenhet, utan det är den vuxnes behov av stöd i boendet som är avgörande.

Målgrupp för försökslägenhet

I de nu gällande riktlinjerna anges att boende i försökslägenhet ska beviljas ”personer som på grund av rehabiliteringsskäl inte på egen hand blir godkända som förstahandshyresgäster. Endast undantagsvis ska andra skäl komma i fråga.”

Detta har i praktiken tolkats som att boendeformen huvudsakligen varit avsatt för personer med missbruksproblem eller psykisk funktionsnedsättning.

I förslaget definieras målgruppen som ”vuxna personer med missbruks- psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver stöd från socialtjänsten för att få, klara och behålla ett eget boende. Dessa personer ska ha fått relevant hjälp och stöd för sin problematik, bedömas ha förutsättningar för att klara eget boende och ha en realistisk möjlighet att kunna överta förstahandskontraktet på lägenheten.”

Förvaltningen anser att förslagets skrivning om ”allvarliga sociala problem” gör att många svåra bedömningsfrågor kommer att uppstå, eftersom målgruppen blir vidare och mer svårtolkad samtidigt som antalet tillgängliga lägenheter inte kommer att öka.

Under samma avsnitt anges att reglerade hyresskulder alternativt pågående skuldsanering i princip är en förutsättning för att den enskilde ska kunna ta över förstahandskontraktet. Förvaltningen anser att avsnittet behöver förtydligas så att det framgår att skuldrådgivning ska vara påbörjad samt att nya skulder inte får ha tillkommit och befintliga skulder inte får ha ökat om en kontraktsöverlåtelse ska kunna komma ifråga.

Ansökan, utredning och bedömning

Förvaltningen välkomnar påpekandena att det alltid ska finnas en dokumenterad ansökan från den enskilde och att ansökan ska utredas och beslut fattas även om det inte just då finns någon lämplig försökslägenhet. Ett förtydligande behövs dock om att dokumentationen även i dessa frågor ska ske i form av journal-anteckningar, som sedan ställs samman till en utredning som i sin tur utmynnar i ett beslut.

Förvaltningen ställer sig frågande till att en av förutsättningarna för att bistånd till försökslägenhet ska vara att den enskilde ”bedöms ha stabilitet när det gäller ... psykisk hälsa”. Psykiska sjukdomar är sällan stabila, utan kan gå i skov mellan vilka personen fungerar bra, framför allt genom rätt medicinering. Om krav ska ställas på stabil psykisk hälsa kommer många personer med psykisk funktionsnedsättning uteslutas från möjligheten att få försökslägenhet.

Biståndsbeslut

Riktlinjer anger, med hänvisning till JO, att försökslägenhet normalt inte är ett bistånd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) utan att det är att hänföra till bistånd enligt 4 kap 2 § SoL. Ett beslut om bistånd till försökslägenhet ska därför utformas så att den enskilde först får avslag enligt §1 och sedan bifall enligt § 2.

Förvaltningen anser att detta blir lätt absurt och tämligen obegripligt för den enskilde och hoppas att det ska gå att finna någon enklare lösning på hur beslutet om försökslägenhet ska formuleras.

Beträffande längden på biståndsbesluten för försökslägenhet sägs att besluten ska tidsbegränsas, att korta beslut rekommenderas och att beslut som löper på längre tid än ett år inte ska förekomma. Förvaltningen menar att riktlinjerna bör ange att biståndsbeslutet bör skrivas för högst sex månader och hyreskontrakten för en månad i taget. I kontraktet anges de villkor som gäller för att kontraktet ska förlängas med ytterligare en månad.

För träningslägenheter anges att biståndsbesluten ska ha samma löptid som hyreskontrakten, dvs. en månad i taget. Förvaltningen anser att så korta beslutstider medför ett betydande merarbete för handläggaren att besluten bör skrivas på längre tid, förslagsvis upp till sex månader, men med förbehåll.

Plan för boende i försökslägenhet

Enligt förslaget ska en plan upprättas för boendet i försökslägenheten. Förvaltningen anser att denna plan, precis som andra planer för hur en insats ska gestalta sig i praktiken, ska kallas för genomförandeplan.

Kontrakt

I förslaget sägs att förändringar i boendevillkoren kan ske efter samråd med den socialsekreterare som upprättat planen för boende och berörd fastighetsägare. Förvaltningen anser att samråd ska ske även med den ansvariga boendesamordnaren samt, givetvis, med den enskilde.

Hyran

Förslaget anger att den enskilde ska börja betala hyran direkt till fastighetsägaren senast sex månader innan beräknat övertagande av förstahandskontraktet. Förvaltningen har svårt att förstå fördelarna med detta. Om hyresbetalningarna görs till fastighetsägaren blir det svårare för socialtjänsten att kontrollera att hyran verkligen är betald, vilket kan medföra att det uppstår en hyresskuld som socialtjänsten är ansvarig för.

Hyresrättsliga frågor

Förvaltningen anser att hela avsnittet om de hyresrättsliga frågorna behöver omarbetas så att det får en mindre juridisk och mer praktisk prägel. På flera punkter, bl.a. vad gäller uppsägning, bör det finnas tydliga rekommendationer om vad som ska göras och hur det ska gå till. Färdiga mallar bör också finnas i så stor utsträckning som möjligt så att hanteringen blir så korrekt som möjligt.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 januari 2011 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig bakom de föreslagna riktlinjerna för handläggning av försöks- och träningslägenheter. Att stödja personer med hemlöshetsproblematik underlättas av tydliga riktlinjer eftersom det arbetet omfattas av såväl socialtjänstlagen som hyreslagen. Det är mycket värdefullt att försöks- och träningslägenheter finns att tillgå.

Det är intressant att utveckla metoder med andra former av bostadskontrakt, då det kan leda till en snabbare process mot självständighet för den enskilde. Idag tar den i bästa fall 2-3 år innan den boende kan få ett eget lägenhetskontrakt och under den tiden måste denne även flytta en gång.

Hässelby-Vällingby deltar i projektet "Bostad först" som innebär att en person som har hemlöshets- och missbruksproblematik erbjuds ett lägenhetskontrakt och att behandling mot missbruket sätts in samtidigt. Det är ett exempel på nya kontraktsformer som nu börjar provas.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 februari 2011 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget till de nya riktlinjerna och delar uppfattningen att försöks- och träningslägenheter är en betydelsefull insats för att förhindra hemlöshet och ge personer, som inte själva kan få ett förstahandskontrakt, möjlighet till eget boende. Riktlinjerna har förtydligats och detta medför att det blivit lättare att följa handläggningen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning har i dagsläget kontrakt på sammanlagt 19 försöks- och träningslägenheter, varav tio är träningslägenheter. Tre av dessa 19 lägenheter är belägna på Kungsholmen. Samarbetet med Bostadsförmedlingen fungerar bra och det går i allmänhet snabbt att få fram en lägenhet i de fall behov uppstår. Förvaltningen har en handläggare som ansvarar för alla kontakter med Bostadsförmedlingen.

Det är bra att man nu tydligt anger att den som beviljas försöks- eller träningslägenhet ska teckna en hemförsäkring. Detta gör att nämnden inte riskerar att få stå för de kostnader som kan uppkomma i de fall den boende gör sig skyldig till någon form av skadegörelse.

Vad gäller frågan om den fullmakt (s.7) någon av förvaltningens tjänstemän måste ha för att på nämndens vägnar teckna och säga upp hyreskontrakt samt för att ta emot uppsägning från fastighetsägaren föreslås att en kopia av fullmakten ska överlämnas

till fastighetsägaren i samband med att kontrakt tecknas. Vid Kungsholmens stadsdelsförvaltning har en arbetsledare befogenhet att teckna och säga upp förstahandskontrakt med hyresvärden. Hittills har endast enstaka fastighetsägare efterfrågat en kopia av fullmakten, varför förvaltningens bedömning är att det inte finns behov av att ange att överlämnande av fullmakt är ett krav.

Bistånd till boende i försökslägenhet (s.9) är ett beslut om insats enligt 4 kap. 2 § SoL (socialtjänstlagen). Beslutet kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär, utan bara genom laglighetsprövning/kommunalbesvär. Bistånd till försökslägenhet är normalt inte ett bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL (det lagrum som reglerar beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen). Enligt 4 kap 2 § SoL kan socialnämnden få bevilja bistånd utöver det som följer av 4 kap 1 § SoL om det finns skäl för det, exempelvis boende i försökslägenhet.

Av ett uttalande från Justitieombudsmannen (JO) framgår att ett beslut att bevilja bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL alltid ska föregås av ett beslut att avslå en ansökan om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, för att den enskilde ska få ett beslut som kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Här behövs ett förtydligande, där det framgår att avslag på ansökan om försökslägenhet ska ges enligt 4 kap 1 § SoL, och på vilka grunder samma insats sedan beviljas enligt 4 kap 2§ SoL.

Av nu gällande riktlinjer framgår klart att den som beviljas tränings- eller försökslägenhet ska bo ensam i bostaden. Förslaget till nya riktlinjer tar däremot upp frågan om eventuella förändringar i boendevillkoren (s.11), exempelvis vad som ska gälla i det fall den enskilde vill bo tillsammans med någon i den lägenhet han eller hon beviljats. Förvaltningen bedömer att ett samboförhållande kan medföra att det blir komplicerat att upprätta och följa upp den individuella handlingsplan som alltid ska finnas i de fall tränings- eller försökslägenhet beviljas. Förvaltningen anser därför att grundregeln ska vara, att den som beviljats den typen av boende ska bo ensam i lägenheten.

Vad gäller frågan om hyresinbetalningar (s.12) rekommenderas att den boende i minst sex månader innan beräknat övertagande av förstahandskontrakt ska betala hyran direkt till fastighetsägaren i syfte att ”tränas i att sköta hyresinbetalningarna”. Förvaltningen anser att det är rimligt att en klient, där planeringen är att denne snart ska överta förstahandskontraktet, ska kunna ta ett eget ansvar och betala hyrorna direkt till fastighetsägaren. Detta förutsätter att förvaltningen har fungerande rutiner för kontroll av hyresinbetalningar, så att inte en hyresskuld uppstår, exempelvis genom att ett kvitto får uppvisas eller på annat sätt styrka att hyran betalats.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Hans Enroth (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till förslaget till de nya riktlinjerna och delar uppfattningen att försöks- och träningslägenheter är en betydelsefull insats för att förhindra hemlöshet och ge personer, som inte själva kan få ett förstahandskontrakt, möjlighet till eget boende.

Norrmalms stadsdelsförvaltning har i dagsläget kontrakt på sammanlagt 21 lägenheter, varav tre träningslägenheter. Samarbetet med bostadsförmedlingen fungerar bra och det går i allmänhet snabbt att få fram en lägenhet i de fall behov uppstår.

Det är bra att man nu tydligt anger att den som beviljas försöks- eller träningslägenhet ska teckna en hemförsäkring. Detta gör att nämnden inte riskerar att få stå för de kostnader som kan uppkomma i de fall den boende gör sig skyldig till någon form av skadegörelse.

Vad gäller frågan om den fullmakt någon av förvaltningens tjänstemän måste ha för att på nämndens vägnar teckna och säga upp hyreskontrakt samt för att ta emot uppsägning från fastighetsägaren föreslås att en kopia av fullmakten ska överlämnas till fastighetsägaren i samband med att kontrakt tecknas. Vid Norrmalms stadsdelsförvaltning har ekonomichefen befogenhet att teckna och säga upp hyreskontrakt. Ingen fastighetsägare har dock hittills efterfrågat kopia av fullmakten. Förvaltningen kan därför inte se att det finns behov av att ange att överlämnande av fullmakt är ett krav.

Av nu gällande riktlinjer framgår klart att den som beviljas tränings- eller försökslägenhet ska bo ensam i bostaden. Förslaget till nya riktlinjer tar däremot upp frågan om eventuella förändringar i boendevillkoren, exempelvis ad som ska gälla i det fall den enskilde vill bo tillsammans med någon i den lägenhet han eller hon beviljats. Som förvaltningen bedömer det kan ett samboförhållande göra att det blir komplicerat att upprätta och följa upp den individuella handlingsplan som alltid ska finnas i de fall tränings- eller försökslägenhet beviljas. Förvaltningen anser därför att grundregeln ska vara att den som beviljats den typen av boende ska bo ensam i lägenheten men att undantag kan göras i de fall det finns skäl att anta att ett samboförhållande kan påskynda den enskildes rehabilitering.

Vad gäller frågan om hyresinbetalningar rekommenderas att den boende i minst sex månader innan beräknat övertagande av förstahandskontrakt ska betala hyran direkt till fastighetsägaren i syfte att ”träna i att sköta hyresinbetalningarna”. Förvaltningen är mycket tveksam till förslaget eftersom det skulle innebära att det blir svårt att kontrollera om hyran betalats. I förlängningen skulle detta kunna medföra att det uppstår en hyresskuld som nämnden får stå för. Förvaltningen anser därför att huvudregeln bör vara att den boende, liksom tidigare, ska betala hyran till förvaltningen.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 janua-

ri 2011 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till de delar som utvecklats i de nya riktlinjerna och anser att de nya avsnitten bidragit till att förtydliga både handläggning, dokumentation och de hyresrättsliga regler som gäller för området. Då hanteringen av försöks- och träningslägenheter är ett juridiskt komplicerat område, menar förvaltningen att det ändå finns avsnitt i riktlinjerna som bör förtydligas ytterligare.

Hemförsäkring

Av riktlinjerna framhålls att de som beviljas försöks- eller träningslägenhet ska teckna hemförsäkring (s.5). Huruvida detta gäller även personer som beviljas jourlägenhet framgår inte. Förvaltningen önskar ett förtydligande.

Förvaltningens åtagande

I sista stycket s. 5 anges att för varje person ska upprättas en ”plan” som närmare reglerar vad som ska ske under tiden boendeinsatsen pågår. I riktlinjerna s. 11 första stycket har ”plan” namngetts till ”boendeplan”. Inom staden förekommer en flora av benämningar på olika ”planer” även om ”genomförandeplan” har blivit det gängse namnet både inom verksamheten för vuxna och för barn och unga.

Av Socialstyrelsens ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten” framgår att ”Syftet med en genomförandeplan är att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för personalen vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur”. Även om Socialstyrelsen använder begreppet ”genomförandeplan” som ett samlingsbegrepp så överensstämmer beskrivningen väl med syftet med en ”plan” för personer som beviljas försöks- och träningslägenhet.

Förvaltningen önskar att staden bestämmer sig för vad planen i sammanhanget ska heta.

Barnperspektiv

Förvaltningen menar att fjärde stycket s. 6 bör förtydligas. Vad innebär det att ”Det är viktigt att barn som bor stadigvarande eller vistas tillfälligt i försöks- eller träningslägenheter, t.ex. som umgängesbarn, erbjuds nödvändigt stöd”? Vem har ansvaret för att ge stöd till umgängesbarnen när de vistas i en försöks- eller träningslägenhet? Barnen bor stadigvarande med annan förälder eller annan vuxen och behöver inte vara aktuell för insatser inom socialtjänsten över huvud taget. Barnen kan också bo i annan stadsdel än den där försöks- eller träningslägenheten ligger.

Däremot är det mycket viktigt att, som framkommer i samma stycke, informera barn- eller familjeenhet vid stadsdelsförvaltningen som har att ta ställning till om en utredning på barnet ska inledas.

Ej verkställda beslut

Biståndsbeslut som inte verkställts inom tre månader från dagen då beslutet fatta-

des ska anmälas till "Socialstyrelsen", *inte* till "länsstyrelsen" som det står i riktlinjerna första stycket under rubriken s. 6.

I detta sammanhang gäller anmälan om ej verkställda beslut endast bistånd till träningslägenhet, som är ett beslut som fattas enligt 4 kap 1 § SoL. Beslut om försökslägenhet fattas enligt 4 kap 2 § SoL och i det fallet har socialtjänsten ingen skyldighet att anmäla att verkställigheten tagit längre tid än tre månader.

Dessvärre uppstår ett problematiskt läge när det gäller tiden mellan beslut om träningslägenhet och själva verkställigheten. Det är mycket ovanligt att socialtjänsten får erbjudande om träningslägenhet från Bostadsförmedlingen inom tre månader från det datum beslut om biståndet har fattats. I princip händer detta aldrig. Socialtjänsten har inte heller några möjligheter att påverka Bostadsförmedlingen att skynda på processen, så att verkställigheten kan ske inom tre månader.

Detta får till följd att socialtjänsten måste anmäla många biståndsbeslut om träningslägenhet till Socialstyrelsen som "ej verkställt" inom tre månader och därmed eventuellt riskera skadestånd med anledning av detta. Förvaltningen kan inte ange hur saken ska lösas, men konstaterar att den situation som uppkommer är orimlig, eftersom socialtjänsten inte styr över vare sig tillgången på bostäder eller över den administrativa processen på Bostadsförmedlingen.

Biståndsbeslut

Beslut om bistånd till försökslägenhet är ett beslut om insats enligt 4 kap 2 § SoL. Beslutet kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär utan bara genom laglighetsprövning/kommunalbesvär. Övrigt bistånd, t.ex. till träningslägenhet, är ett bistånd enligt 4 kap 1 § SoL och kan överklagas till förvaltningsrätt.

I förslaget till nya riktlinjer anges att socialtjänsten vid bistånd till försökslägenhet alltid först ska fatta ett avslagsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL, för att därefter fatta ett beslut om bistånd enligt 4 kap 2 § SoL (s.9). I riktlinjerna hänvisar socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen till ett uttalande av JO i frågan. Någon läshänvisning finns inte. Förvaltningen menar att det kan vara av värde för handläggare att ta del av JO:s resonemang i frågan och att en läshänvisning bör läggas till. (JO:s resonemang finns att läsa i JO:s ämbetsberättelse 2003/04 s. 236.)

Kontrakt

I riktlinjerna anges att förändringar i boendevillkoren ska ske efter samråd med och godkännande av socialsekreterare och fastighetsägaren. Förvaltningen menar att det behövs ett tillägg i tredje stycket under rubriken "Kontrakt" (s.11). Förändringar i boendevillkoren bör också ske i samråd med förvaltningens samordnare för försöks- och träningslägenheter.

Biståndsbeslut

I fjärde stycket s. 15 rekommenderas att ett biståndsbeslut i normalfallet ska följa hyrestiden och gälla för en månad i taget. Förvaltningen menar att detta medför en orimlig administration eftersom även ett träningsboende, som fungerar enligt plan och de villkor som är uppställda, vanligtvis pågår under ett till ett och ett halvt års tid. Vidare menar förvaltningen att ett positivt beslut om bistånd till träningslägenhet inte bör fattas om handläggaren bedömer det osäkert om den sökande ska klara av boendet

ens för en månad.

Uppsägning

I fjärde stycket s. 20 anges olika sätt att genomföra en uppsägning i förtid – antingen enligt reglerna i jordabalken 8 kap 8 § 3 st. eller genom ansökan om avhysning hos domstol eller kronofogdemyndighet.

Förvaltningens erfarenheter är att den juridiska proceduren är komplicerad och det har visat sig svårt att få adekvat juridisk vägledning. Det vore önskvärt om staden kunde rekommendera *ett* sätt att genomföra en uppsägning på. Det vore också bra om staden kunde utforma en tydlig instruktion för handläggningen steg för steg samt komplettera med mall/mallar för ansökan om avhysning hos annan myndighet.

Övriga synpunkter

Det framgår ingenstans i riktlinjerna att en person som missbrukat droger bör ha haft en sammanhängande tid av drogfrihet för att komma i fråga för bistånd till träningslägenhet och att lägenheten ska ses som en del i en rehabiliteringskedja. Förvaltningen menar att det bör framgå.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 januari 2011 att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamoten Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till reviderade riktlinjer. Dessa kan utgöra ett tydligare stöd i en likställig handläggning av försöks- och träningslägenheter i staden.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att lämna denna skrivning som svar på kommunstyrelsens remiss angående förslag till riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter.

Särskilt uttalande gjordes av Robert Lagergren m.fl. (S) och Rudy Espinoza m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rebwar Hassan m.fl. (mp), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag till riktlinjerna för handläggning av försöks- och träningslägenheter. Riktlinjerna innehåller uppdateringar och förtydliganden av de riktlinjer som idag används.

Alla bosamordnare inom staden har deltagit i processen inför de nya riktlinjerna. Skärholmens stadsdelsförvaltning föreslår att Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag på riktlinjer ska gälla.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av tjänstgörande ordföranden Ornina Younan (S) gemensamt för S+MP+V, *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tagit del av förslaget till nya riktlinjer som i huvudsak bygger på de nuvarande riktlinjerna men har utvecklats och förtydligats i olika delar.

Det är bra att målgruppen för insatsen har tydliggjorts till att omfatta vuxna personer med missbruks- psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver stöd från socialtjänsten för att klara och behålla ett boende. Enbart hemlöshet ska aldrig vara ett skäl för bistånd till tränings- eller försökslägenhet.

Av riktlinjerna framgår också att tränings- och försökslägenheter i första hand inte ska utgöra en resurs för familjer med barn. I de fall barn ändå bor stadigvarande eller vistas tillfälligt i tränings- och försökslägenheter ska de, enligt riktlinjerna, erbjudas nödvändigt stöd.

Under avsnittet ”Ansökan, utredning och bedömning” understyrks vikten av att, den sökandes skuldbild undersöks innan ett beslut om bistånd till försökslägenhet fattas så att avbetalningsplaner och skuldsanering kan påbörjas i ett så tidigt skede som möjligt. Detta innebär att stadsdelsförvaltningarnas budget- och skuldrådgivare ska involveras mer än tidigare i arbetet med målgruppen. Enligt förvaltningen kan detta bli svårt att realisera om inte de personella budget- och skuldrådgivarresurserna ses över och eventuellt utökas. Förvaltningens erfarenhet är att många av de som beviljas bi-

stånd till försökslägenhet har sådana skuldbilder att ett kontraktsövertagande ofta omöjliggörs trots att boendet i övrigt fungerar väl. Behovet av insatser i form av budget- och skuldrådgivning för målgruppen är mycket stort.

Under samma avsnitt har också ett förtydligande gjorts om att en ansökan om träningslägenhet ska utredas och beslut fattas även om det inte finns tillgång till en lämplig träningslägenhet från bostadsförmedlingen vid beslutstillfället. Antalet ”icke verkställda beslut” riskerar därmed att öka.

Handläggningen av tränings- och försökslägenheter är komplicerad eftersom den omfattar både socialtjänst- och hyreslagsstiftning. Förvaltningen tycker därför att det är bra att avsnittet om de hyresrättsliga frågorna har utökats i de nya riktlinjerna samt att ett separat avsnitt om kvarlämnad egendom har lagts till.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Gunnar Ågren (V) och Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Det nya förslaget till riktlinjer är enligt förvaltningen lättförståeligt och tydligt. Förvaltningen kommenterar ett par punkter i förslaget men ställer sig i övrigt bakom det.

Under avsnittet Ansökan, utredning och bedömning står i förutsättningarna för bistånd till försöks- och träningslägenhet att personen ”bedöms ha stabilitet när det gäller alkohol- och drogfrihet, psykisk hälsa, eller av andra anledningar ha förutsättningar att klara av ett eget boende med stöd från socialtjänsten och ev. andra vårdgivare”. Förvaltningen uppfattar att uttrycket stabilitet när det gäller psykisk hälsa är oklart. Psykiska sjukdomar är sällan stabila. Personen kan ha sjukdomsskov men mellan dem fungera bra, framför allt genom rätt medicinering. Om stabil psykisk hälsa tas bokstavligen betyder det att många inom socialpsykiatrins målgrupp inte kan komma i fråga för insatsen.

I förslaget rekommenderas de boende i träningslägenhet att teckna hemförsäkring. Detta bör också omfatta de boende i försökslägenhet.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att överlämna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Majvi Andersson m.fl. (S) och ledamoten Sebastian Wiklund (V), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet och är av stor betydelse för personer som står långt ifrån bostadsmarknaden på grund av missbruks-, psykiska eller andra allvarliga sociala skäl. Förslaget till reviderade riktlinjer är tydligt utformat och ger en bra grund för handläggning av försöks- och träningslägenhet och innehåller förtydliganden på flera punkter.

Förvaltningen ser positivt på att man i sammanhanget betonar vikten av budget- och skuldrådgivning, då insatsen har ett långsiktigt perspektiv och kan utgöra en möjlighet för den enskilde att lösa sina skulder och på sikt bli godkänd för ett förstahandskontrakt.

Vidare har rollen tydliggjorts för de kontaktpersoner som finns på varje stadsdelsförvaltning. Detta anser förvaltningen kommer att underlätta hanteringen av försöks- och träningslägenheter samt underlätta i samverkan med hyresvärdar.

Förvaltningen är också positiv till att man i riktlinjerna har tagit med barnperspektivet och beskrivit hur det ska beaktas vid handläggningen, då detta har saknats i tidigare riktlinjer.

Avslutningsvis välkomnar förvaltningen förslaget på gemensamma mallar för hela staden, då detta underlättar lika handläggning.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 januari 2011 att godkänna och överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i Socialförvaltningens uppfattning om att förslaget till nya riktlinjer i Stockholms stad förtydligar rutinerna för handläggning och

dokumentation samt utvecklar det nuvarande avsnittet om hyreslagens bestämmelser som berör området, specifikt uppskattas att barnperspektivet förstärks. Men, förvaltningen menar att riktlinjerna i samband med eventuellt övertagande av hyreskontrakt bör förtydligas avseende klienters skuldsituation. Det förekommer att klienter/boende som under en lång tid, upp till två år, har fullföljt samtliga (inkl. skuldreglering) överenskommelser enligt planering i samband med försöksboendet, men som ändå nekas ett eget kontrakt då hyresvärden gör bedömningen att den boendes ekonomi inte är fullgod. Detta gäller i första hand privata hyresvärdar. Möjligheten att reglera detta genom riktlinjer ser förvaltningen som en svårighet, men situationen bör påtalas och förhoppningsvis åtgärdas, kanske via Stockholms stads Bostadsförmedling AB.

Att Socialförvaltningen kommer att genomföra utbildning i handläggningen av försöks- och träningslägenheter för berörd personal vill förvaltningen understryka vikten av.

Rent allmänt kan sägas att förvaltningen ser en tendens till att byråkratin ökar inom socialtjänsten, vilket kan riskera att uppdraget i sig urholkas. När nya riktlinjer skrivs bör detta beaktas.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande daterat den 17 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser att de reviderade riktlinjerna innebär ett förtydligande av rutiner och förutsättningar för beslut om förmedling av en försöks- och träningslägenhet. Det utökade avsnittet kring hyreslagstiftningen är också värdefullt i sammanhang. Det är till stora delar denna som reglerar den boendes hyresrelation med stadens bolag eller en privat fastighetsägare som hyresvärd efter försöksperioden.

Sammantaget anser koncernledningen att det är viktigt i dessa ärenden - som gäller kommuninvånare som med egen kraft försöker komma ur en problematisk situation - att hantering och beslutsgång är särskilt klar och tydlig för att underlätta för såväl den bostadssökande som anhöriga, blivande hyresvärd och blivande grannar.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Karin Rågsjö (V) och Elisabeth Brandt Ygeman m.fl. (S) enligt följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som idag 3000 hemlösa saknar i Stockholm. Riktlinjer för att förmedla och administrera dessa lägenheter är nödvändiga som vägledning för staden som helhet.

Det behövs en dialog med de kvinnor och män som kommer in i systemet för försöks- och träningslägenheter. De vet alla att de har "allas ögon" på sig och pressen är hård. Att bli av med sin lägenhet, sin trygghet kan gå snabbt. Därför måste alltid hanteringen ställas i paritet med den individ som berörs. Stöd, uppmuntran, feedback, råd och möjligheten till ett värdigt liv är grundbulten. Ges inte de förutsättningarna försvåras möjligheten till en egen bostad. 3000 hemlösa vet att de har en lång väg att gå innan de kan stänga sin egen dörr. Housing First känns långt borta. Det behövs en total genomlysning av olika boendelösningar samt strukturen för hela arbetet med de som av sociala skäl saknar bostad, här är de hemlösa en majoritet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl. (S), Pekka Koskenvoima (MP) enligt följande.

"Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som omkring 3 000 hemlösa saknar idag i Stockholms stad. Det är därför välkommet med riktlinjer för att arbetet med försöks- och träningslägenheter ska fungera så bra som möjligt.

Vi vill betona att det är viktigt att ha en dialog med de kvinnor och män som får försöks- och träningslägenheter, så att de får bästa möjliga stöd, uppmuntran och feedback. Eftersom en lägenhet betyder så mycket måste kontakten vara tät, för att fånga upp eventuella problem.

Försöks- och träningslägenheter är en viktig del i arbetet med att hemlösa ska kunna få en egen bostad. Andra metoder som prövas är "Housing First" som dock bara omfattar ett fåtal lägenheter.

För att på allvar minska hemlösheten krävs en stadsövergripande samordning samt tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. Tyvärr har utförsäljningen av allmännyttan drastiskt minskat antalet billiga bra hyresrätter som kunde ha blivit en bostad till en hemlös."

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Eva Fagerhem m.fl. (S), ledamöterna Johan Faxér m.fl. (MP) och Carita Stenbacka Tenezakis (V) enligt följande.

”Vi stöder förvaltningens tjänsteutlåtande som remissyttrande samt tillägger följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som cirka 3 000 hemlösa saknar idag i Stockholms stad. Det är därför välkommet med riktlinjer för att arbetet med försöks- och träningslägenheter ska fungera så bra som möjligt.

Vi vill betona vikten av att ha en dialog med de kvinnor och män som får försöks- och träningslägenheter, så att de får bästa möjliga stöd, uppmuntran och återkoppling. Eftersom en lägenhet betyder mycket så måste kontakten vara tät, för att på ett tidigt stadium fånga upp eventuella problem.

Försöks- och träningslägenheter är en viktig del i arbetet med hemlösa och för att på allvar minska hemlösheten krävs en stadsövergripande samordning samt tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. Tyvärr har utförsäljningen av allmännyttan drastiskt minskat antalet billiga bra hyresrätter som kunde ha blivit en bostad till en hemlös.”

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Reijo Kittilä (V) enligt följande.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning får anvisningar på tränings- och försökslägenheter via bostadsförmedlingen för socialtjänstens klienter som själva inte kan bli godkända för ett förstahandskontrakt och som ofta har haft en missbruks- och/eller psykiatrisk problematik som de rehabiliterats ifrån.

I dagsläget har stadsdelsförvaltningen totalt 19 försöks- och träningslägenheter varav endast tre i den egna stadsdelen och resten utanför. Detta innebär tidskrävande resor i arbetet för våra boendestödjare som ska ge stöd åt dessa utsatta individer som fortfarande är i en pågående rehabiliteringsprocess.

Att den överväldigande majoriteten av försöks- och träningslägenheterna är belägna utanför vår egen stadsdel är ytterligare ett bevis på den tilltagande segregationen som resulterat i en försvinnande liten andel allmännyttiga hyresrätter i innerstaden.

I vissa fall kan det naturligtvis vara en poäng med att den som får en tränings- eller en försökslägenhet kommer till en annan miljö än den där han/hon missbrukade och har sitt tidigare umgänge. Vi tror dock att stadsdelsförvaltningarna i förorterna knappast får motsvarande andel försöks- och träningslägenheter i innerstaden. Förorterna får ta en allt större del av det sociala ansvaret för utsatta människor medan innerstaden blir reserverad för de välmående, välutbildade och välbeställda medborgarna.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Hans Enroth (V) enligt följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som omkring 3 000 hemlösa saknar idag i Stockholms stad. Det är därför välkommet med riktlinjer för att arbetet med försöks- och träningslägenheter ska fungera så bra som möjligt.

Vi vill betona att det är viktigt att ha en dialog med de kvinnor och män som får försöks- och träningslägenheter, så att de får bästa möjliga stöd, uppmuntran och feedback. Eftersom en lägenhet betyder så mycket måste kontakten vara tät, för att fånga upp eventuella problem.

Försöks- och träningslägenheter är en viktig del i arbetet med att hemlösa ska kunna få en egen bostad. Andra metoder som provas är "Housing First" som dock bara omfattar ett fåtal lägenheter.

För att på allvar minska hemlösheten krävs en stadsövergripande samordning samt tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. Tyvärr har utförsäljningen av allmännyttan drastiskt minskat antalet billiga bra hyresrätter som kunde ha blivit en bostad till en hemlös.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Ewa Larsson m.fl. (MP), ledamoten Claes Elmgren m.fl. (S) och ledamot Tina Kratz (V) enligt följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som omkring 3 000 hemlösa saknar idag i Stockholms stad. Det är därför välkommet med riktlinjer för att arbetet med försöks- och träningslägenheter ska fungera så bra som möjligt.

Vi vill betona att det är viktigt att ha en dialog med de kvinnor och män som får försöks- och träningslägenheter, så att de får bästa möjliga stöd, uppmuntran och feedback. Eftersom en lägenhet betyder så mycket måste kontakten vara tät, för att fånga upp eventuella problem.

Försöks- och träningslägenheter är en viktig del i arbetet med att hemlösa ska kunna få en egen bostad. Andra metoder som provas är "Housing First" som dock bara omfattar ett fåtal lägenheter.

För att på allvar minska hemlösheten krävs en stadsövergripande samordning samt tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. Tyvärr har utförsäljningen av allmännyttan drastiskt minskat antalet billiga bra hyresrätter som kunde ha blivit en bostad till en hemlös.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Robert Lagergren m.fl. (S) och Rudy Espinoza m.fl. (V) enligt följande.

Vi håller med om förvaltningens förslag till beslut men vill samtidigt passa på att göra ett särskilt uttalande om detta ämne då vi i dagens läge har cirka 3000 hemlösa i Stockholm.

Frihet, jämlikhet och solidaritet bör vara värdegrunden i det välfärdssamhälle vi lever i och på så sätt omöjliggöra att människor hamnar utanför. Många av våra medborgare saknar tyvärr fortfarande de rätta förutsättningarna för att kunna leva ett värdigt och gott liv. Den mänskliga rättigheten att ha en bostad är en fundamental del som många av våra invånare saknar. De individer som håller på att bli bostadslösa löper större risk att hamna i ett utanförskap. Detta kan kosta samhället och mänskligheten mer än om man i ett tidigt stadium går in med insatser för att stötta, vägleda och hjälpa.

Tidiga hjälpinsatser

Vi vill uppmana samtliga instanser, som exempelvis socialtjänsten, att i ett tidigt skede ta tag i situationer där man ser att individer och familjer löper risk att hamna snett. Det ska inte behöva gå så pass långt att individer och familjer blir vräkt från sina bostäder på grund av att de för tillfället exempelvis inte har råd att betala sin hyra, att de har missbruksproblem och/ eller fysiska, psykiska eller allvarliga sociala problem.

Kortad provotid

Vi vill att man framledes ser över möjligheten att, för de boende som har skött sig under en provotid, korta ner tiden mellan förfogande av försökslägenhet och tillgång till förstahandskontrakt. Vi vill likaledes att man tittar på möjligheten att korta ner tiden mellan träningslägenhet och försökslägenhet. Att den som har skött sitt boende i träningslägenhet får gå över till försökslägenhet eller får förstahandskontrakt till sin träningslägenhet.

Samverkan mellan kommuner och bostadsbolag

Vi vill även att det ska finnas en samverkan mellan olika kommuner och bostadsbolag. Bostad i annan kommun skall erbjudas i de fall då det råder brist på bostäder i den kommun man befinner sig i.

För att på allvar minska hemlösheten krävs en stadsövergripande samordning mellan kommuner och bostadsbolag samt tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror.

Tyvärr har utförsäljningen av allmännyttan drastiskt minskat antalet billiga bra hyresrätter som kunde ha blivit en bostad till en hemlös.

Särskilt uttalande gjordes av Rebwar Hassan m.fl. (mp) enligt följande.

Till stora delar stödjer vi förvaltningen svar, men kompletterar vi med att det behövs ett program för att motverka och kraftigt minska hemlöshet i Stockholm. En egen, fast bostad ska vara en mänsklig rättighet. Miljöpartiet vill att de allmännyttiga bostadsbolagen ska överlämna ytterligare 300 lägenheter per år till Stiftelsen Hotellhem, som får i uppdrag att förmedla dessa som fasta kontrakt till personer och familjer som i dag lever i hemlöshet. Avtal ska slutas med privata bostadsbolag om fler lägenheter. Detta vore ett sätt att införa Bostad först på riktigt, en metod som forskningen visat fungerar bättre än de trappstegsmodeller som i dag används. Miljöpartiet vill att alla hemlösa ska erbjudas ett personligt ombud som ett sätt att skapa nya nätverk och få hjälp med myndighetskontakter. Vid upphandlingar av personliga ombud ska brukarinflytande ges hög prioritet. Stadsdelsnämnderna ska erbjuda daglig verksamhet för hemlösa. Där kan kontakter knytas och biståndsbedömning göras. Stadsdelarna kan samverka om denna verksamhet. Karaktären på insatserna ska vara långsiktig och det uppsökande arbetet ska utvecklas. Eftersom fler unga har blivit hemlösa de senaste åren, bör det uppsökande, förebyggande arbetet gentemot barn och ungdomar som riskerar hemlöshet stärkas. Vid uppsägning av hyresavtal ska handläggning införas omgående.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av tjänstgörande ordföranden Ornina Younan (S) gemensamt för S+MP+V enligt följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som idag 3000 hemlösa saknar i Stockholm. Riktlinjer för att förmedla och administrera dessa lägenheter är nödvändiga som vägledning för staden som helhet.

Det behövs en dialog med de kvinnor och män som kommer in i systemet för försöks- och träningslägenheter. De vet alla att de har "allas ögon" på sig och pressen är hård. Att bli av med sin lägenhet, sin trygghet kan gå snabbt. Därför måste alltid hanteringen ställas i paritet med den individ som berörs. Stöd, uppmuntran, feedback, råd och möjligheten till ett värdigt liv är grundbulten. Ges inte de förutsättningarna försvåras möjligheten till en egen bostad. 3000 hemlösa vet att de har en lång väg att gå innan de kan stänga sin egen dörr. Housing First känns långt borta. Det behövs en total genomlysning av olika boendelösningar samt strukturen för hela arbetet med de som av sociala skäl saknar bostad, här är de hemlösa en majoritet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Erik Malm m.fl. (MP) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att

1. återremittera ärendena till förvaltningen för att ändra riktlinjerna i enlighet med nedanstående

Särskilt uttalande gjordes av Gunnar Ågren (V) och Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som omkring 3 000 hemlösa saknar idag i Stockholms stad. Det är därför välkommet med riktlinjer för att arbetet med försöks- och träningslägenheter ska fungera så bra som möjligt.

Vi vill betona att det är viktigt att ha en dialog med de kvinnor och män som får försöks- och träningslägenheter, så att de får bästa möjliga stöd, uppmuntran och feedback. Eftersom en lägenhet betyder så mycket måste kontakten vara tät, för att fånga upp eventuella problem.

Försöks- och träningslägenheter är en viktig del i arbetet med att hemlösa ska kunna få en egen bostad. Samtidigt är det viktigt att man har ett helhetsperspektiv och samtidigt jobbar med den omfattande sociala och psykiatriska problematik som ofta är förenad med hemlösheten. En återupprättad socialläkarfunktion och en social uppföljning skulle i hög grad underlätta arbetet med hemlösa.

För att på allvar minska hemlösheten krävs en stadsövergripande samordning samt tillräckligt många hyresrätter med rimliga hyror. Tyvärr har utförsäljningen av allmännyttan drastiskt minskat antalet billiga bra hyresrätter som kunde ha blivit en bostad till en hemlös.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Majvi Andersson m.fl. (S) och ledamoten Sebastian Wiklund (V) enligt följande.

Rätten till en bostad är en mänsklig rättighet som idag 3000 hemlösa saknar i Stockholm. Riktlinjer för att förmedla och administrera dessa lägenheter är nödvändiga som vägledning för staden som helhet.

Det behövs en dialog med de kvinnor och män som kommer in i systemet för försöks- och träningslägenheter. De vet alla att de har "allas ögon" på sig och pressen är hård. Att bli av med sin lägenhet, sin trygghet, kan gå snabbt. Därför måste alltid han-

teringen ställas i paritet med den individ som berörs. Stöd, uppmuntran, feedback, råd och möjligheten till ett värdigt liv är grundbulten. Ges inte de förutsättningarna försvåras möjligheten till en egen bostad. 3000 hemlösa vet att de har en lång väg att gå innan de kan stänga sin egen dörr. Housing First känns långt borta. Det behövs en total genomlysning av olika boendelösningar samt strukturen för hela arbetet med dem som av sociala skäl saknar bostad, här är de hemlösa en majoritet.